

Kun je een taal verleren?

(1) Antwoord op lezersvragen over gezondheid, voeding, leefstijl en psyche.
Deze week: kun je een taal verleren?

Heb je met zoveel pijn en moeite op school Franse of Duitse woordjes en grammatica gestampt, sta je jaren later met je mond vol tanden als je bij de Franse bakker een brood wilt bestellen. Kun je een vreemde taal echt verleren?

(2) Begin jaren tachtig vroeg de Amerikaanse taalkundige Richard Lambert zich af of het wel nuttig was dat alle Amerikaanse studenten verplicht een vreemde taal leerden. Als ze die daarna niet meer gebruikten, vergaten ze haar toch, was de gedachte. En dat was dan misschien wel zonde van al die dure docenten en lesuren.

(3) “Taal zit in je hersenen als een informatiesysteem van klanken, woorden en taalregels”, zegt Monika Schmid, hoogleraar taalkunde aan de universiteit van Essex (Verenigd Koninkrijk). Die vormen samen een netwerk met andere informatie, waarin woorden met een vergelijkbare betekenis of klank elkaar deels overlappen. Als je een nieuwe taal leert, sla je alles wat je leert op in dat netwerk.

(4) Dat is ook de reden dat er soms opeens een Nederlands woord opduikt in je Engelse, Franse of Duitse zin: je activeert het netwerk in je hersenen en alles eromheen en kiest daarbij een woord uit de ‘verkeerde’ taal. Wat je dus vooral moet leren als je een nieuwe taal eigen wilt maken, is coördineren welke woorden je activeert. Vooral in het begin kost dat veel inspanning, omdat je nieuwe woorden nog niet goed kent.

(5) Als je eenmaal een taal beheerst, is de kennis daarvan stabiel, volgens de hoogleraar. Wat je vooral verleert, is de vingervlugheid waarmee je een taal activeert in je brein. De kennis over de taal zelf zit er nog: de meeste mensen die op de middelbare school een vreemde taal geleerd hebben, zullen die misschien nauwelijks meer kunnen spreken, maar ze kunnen heus nog wel wat verstaan of lezen.

(6) “Vergelijk het met een auto die lang niet heeft gereden: de motor werkt nog prima, maar de accu is leeg en moet weer worden opgeladen”, legt de van oorsprong Duitse Schmid uit. Dat opladen kost behoorlijk wat moeite, waardoor het lijkt of je de taal kwijt bent. Zelf woonde en werkte Schmid 15 jaar in Amsterdam en Groningen en zoekt ze af en toe naar Nederlandse woorden, want ze spreekt de taal niet vaak meer. Dat het Nederlands haar desondanks nog goed afgaat, komt doordat ze de taal ooit goed geleerd heeft. Dat is wel een voorwaarde als je wil dat een taal ‘blijft hangen’.

(7) Op welke leeftijd je een taal leert, maakt niet uit. Belangrijker voor taalverlies is wanneer je ophoudt een taal te gebruiken: kinderen die voor het begin van de puberteit emigreerden of in een anderstalige omgeving geadopteerd werden en hun moedertaal daarna nooit meer spraken, vergaten die wel degelijk volledig.

(8) Overigens is het volgens Schmid een hardnekkige mythe dat kinderen een nieuwe taal makkelijker zouden leren dan volwassenen. Het is eerder zo dat de omstandigheden voor kinderen gunstiger zijn: die gaan naar school, leren de hele dag en gaan makkelijker relaties aan met anderen. Als je twee uur per week een cursus Spaans doet naast een drukke baan, zal het uiteraard minder snel gaan.

*Naar een artikel van Erna van Balen,
De Volkskrant, 3 april 2020*

- 2p 14 Van welke manieren maakt de schrijver in alinea 1 en 2 gebruik om de tekst in te leiden?
Geef bij elke manier aan of de schrijver deze wel of niet gebruikt in alinea 1 en 2.
Zet in de uitwerkbijlage steeds een kruisje in de juiste kolom.

	wel	niet
De schrijver geeft een herkenbaar voorbeeld.		
De schrijver geeft een samenvatting van de rest van de tekst.		
De schrijver stelt een deskundige voor.		
De schrijver stelt een vraag.		

- 1p 15 In de laatste zin in alinea 7 staat: “...vergaten die wel degelijk volledig.”
Waarnaar verwijst het woord “die” in dit stukje?
naar
- A taalverlies
 - B kinderen die emigreerden
 - C kinderen die in een anderstalige omgeving geadopteerd werden
 - D hun moedertaal

- 1p **16** Wat is de belangrijkste bedoeling van alinea 8?
A een advies geven over op welke leeftijd je het makkelijkst een taal leert
B een conclusie geven bij de vraag of je een taal kunt verliezen
C een nieuw gegeven toevoegen over de situatie waarin je een taal leert
- 1p **17** In alinea 8 wordt gesproken over een hardnekkige mythe. Wat wordt hiermee bedoeld?
A dat er veel onderzoek is gedaan naar de vraag of kinderen een nieuwe taal makkelijker leren dan volwassenen
B dat het steeds opnieuw wordt bewezen dat kinderen een nieuwe taal makkelijker leren dan volwassenen
C dat mensen vaak denken dat kinderen een nieuwe taal makkelijker leren dan volwassenen, maar dat is niet waar
- 2p **18** Hier staan enkele uitspraken over het leren van een vreemde taal. Geef bij elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is volgens de tekst. Zet in de uitwerkbijlage steeds een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Als je een vreemde taal lang niet hebt gesproken, duurt het langer om de informatie over die taal uit de hersenen op te roepen.		
De taalkundige Richard Lambert was van mening dat het nuttig is dat Amerikaanse studenten een vreemde taal leren.		
De informatie van de verschillende talen die je hebt geleerd, zit in hetzelfde netwerk in je hersenen.		
Een vreemde taal die je op de middelbare school hebt geleerd, spreek je de rest van je leven vloeiend.		

- 1p **19** Wat is het doel van deze tekst?
de lezer
A amuseren met situaties waarin je een taal kunt verliezen
B informeren over of je een taal kunt verliezen
C overtuigen dat je een taal kunt verliezen